

MUZEJNÍ NOVINY

Městské muzeum a TIC Rtyně v Podkrkonoší

zdarma

roč. 2

č. 1/2023

Úvod

Vážení čtenáři,

máme tu rok 2023, a proto bych se s vámi chtěl podělit o novinky týkající se činnosti rtyňského muzea a kultury. Letos nás čeká řada investičních akcí souvisejících s muzeem i přírodním amfiteátrům na Rychtě, o nichž jsem psal v předchozím čísle těchto novin. Zároveň se můžete těšit na mnohé akce, které pro vás připravujeme. Toto nové číslo je však primárně zaměřeno na loutky a loutkovou scénu ve Rtyni v Podkrkonoší, již byla věnována i výstava v Malém kulturním sále na přelomu února a března. Krásné počtení přeje

Richard Švanda

Nabídka brigády

Pro letní turistickou sezónu v Městském muzeu ve Rtyni v Podkrkonoší hledáme:

SEZÓNŇÍHO PRACOVNÍKA MĚSTSKÉHO MUZEA A TURISTICKÉHO INFORMAČNÍHO CENTRA RTYNĚ V PODKRKONOŠÍ.

Nabízíme: úvazek max. 20 h týdně, 115 Kč/h.

Práce na dobu určitou v období: 1. 5. – 30. 9. 2023

Termín nástupu: od 1. května 2023 nebo dle dohody.

Vhodné jako přivýdělek při studiu/důchodu.

Požadavky: samostatnost, časová flexibilita, ochota pracovat o víkendech; nutná znalost práce na PC (MS Word, MS Excel, internet, aj.); práce s penězi; znalost prostředí a nabídky turistických produktů; znalost cizího jazyka výhodou; příjemné vystupování, spolehlivost.

Přihlášky s přiloženým strukturovaným životopisem a motivačním dopisem zasílejte do 31. 3. 2023 na e-mail: kultura@mestortyne.cz nebo poštou na adresu: Město Rtyně v Podkrkonoší, Hronovská 431, 542 33 Rtyně v Podkrkonoší. Jako předmět uveďte: „Výběrové řízení – Pracovník informačního centra”.

V tomto čísle najdete:

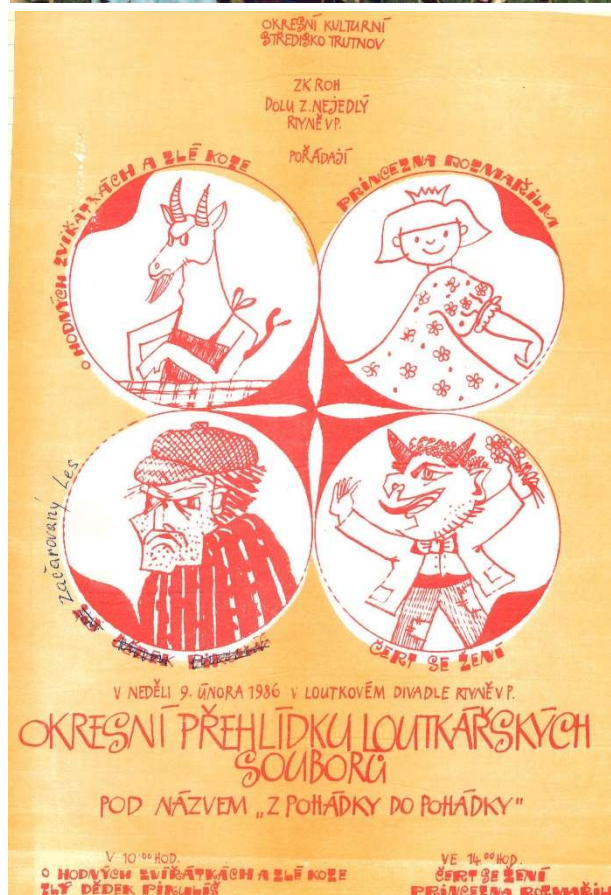
Loutky a loutková scéna ve Rtyni str. 2

Příběhy muzejních předmětů str. 7

Loutková scéna ve Rtyni v Podkrkonoší

Tradice loutkového divadla ve Rtyni v Podkrkonoší je velmi stará. V roce 1958 vznikl Loutkový soubor Závodního klubu Revolučního odborového hnutí dolu Zdeněk Nejedlý vedený V. Nývlttem. V roce 1973 byl ustaven Dětský divadelní soubor Průkopníček, založený Ladislavem Kocurkem, později přejmenovaný na Rtyňáček. V roce 1969 byl založen Loutkový soubor Permoníček. Začínalo se s dětským souborem a jeho začátky byly velmi těžké. Později se k souboru přidávali další členové, kteří ho pozvedli na vyšší úroveň. Na podzim roku 1971 se scéna musela přestěhovat do budovy „staré“ školy. Aktivními členy souboru byli L. Kocurek, K. Střasák, P. Sahula, M. Vlk, Z. Kříčková, M. Hošek, M. Kašpar, H. Kocurková, J. Novotný, S. Petráček, N. Eflerová, Z. Farský, I. Balcarová. Kašpárka mluvila R. Janovská, starší role žen B. Fáberová a muže H. Baudyš a J. Kubík. Členové souboru se scházeli hlavně o víkendech a ve svém volném čase nacvičovali jednotlivá představení pro malé i velké diváky.

Soubor se účastnil okresních festivalů a všech školení, která pořádala okresní nebo krajská sekce loutkářů. V roce 1974 obdržel diplom za dlouholetou loutkářskou činnost. Během své bohaté činnosti místní loutkáři sehráli hry, mezi nimiž nechyběla „Perníková chaloupka“, „Jak se stal Honza rytířem“, „Vodníková Hanička“, „O zakleté labuti“, „Kašpárek u krále větru“, Šípková Růženka“, „Sůl nad zlato“ a mnoho dalších. Některé hry měly takový úspěch u obecnosti, že je museli zahrát i dvakrát po sobě. V roce 1986 zdejší loutkový soubor uspořádal okresní přehlídku loutkářských souborů pod názvem „Z pohádky do pohádky“. Podle posledních zápisů v kronice loutkové scény se divadlo hrálo ještě v roce 1988; poslední záznam je z konce prosince. Následně nastal úpadek a scéna byla zrušena. Loutky byly později přemístěny z budovy školy do depozitáře rtyňského muzea. Dochovala se jich jen hrstka. Mezi nejceněnější patří ty vyřezané místním řezbářem Antonínem Kuldou (o něm blíže na str. 7).

Zdroj: Městské muzeum Rtyně v Podkrkonoší, kronika Loutkového souboru Permoníček Rtyně v Podkrkonoší (1975-1988).

(rs)

Ze starých novin a kronik

PUTOVÁNÍ AUGUSTINA KÁBRTA DO PEŠTI

Dne 16. srpna 1886 jsem vyšel z města Veselí nad Lužnicí, kde jsem byl zaměstnán jako pekařský dělník, na dalekou cestu do Buda-pesti. Cesta byla spojena s návštěvou mého strýce, jenž mě chtěl poznat, ačkoliv byl Maďar a teta byla Češka z mé rodné obce Rtně v Podkrkonoší. On totiž sloužil u vojska v Josefově a teta sloužila u nějakých pánů tamtéž. Zde se poznali, a když strýc odsloužil své tři roky, odjeli spolu do jejího rodiště, kde on pracoval v kovářském závodě v Batňovicích. Potom odjeli do Uher, kde si založili rodinu. Cestou jsem našel kamaráda, krejčího Adama z Brna, který byl bez práce a šel se mnou do Uher. Když jsme přišli do Hodonína, bylo nutno přejít široký most přes řeku Moravu, ale za to se platilo mostné dva a půl krejcaru. Sešlo se nás několik, samý potulný vandrovník, a drželi jsme na břehu poradu, jak se dostat lacino na druhou stranu. Nakonec všichni přeplavali, ale já neuměl a musel jsem zaplatit přechod. Od té doby jsem si umínil, že se plavat naučím. Přišli jsme do uherského města Haliče a tam byl zrovna trh. Když jsme vycházeli z kláštera, kde jsme byli na polévce, zastavila nás nějaká paní a nejsme-li prý z Náchoda, když mluvíme horským nářečím. Přikýkli jsme a ona nás vedla do hostince, kde byl její společník, potulný obchodník-textilák. Ona byla Regnerová z Červeného Kostelce a měla náramnou radost, že se s námi sešla. Později jsme minuli největší pevnost Rakouska – Komárno, na pravé straně pak zříceniny velkého hradu Vyšehradu, dále na strmé skále hrad Strečno, pak město Vácov a již brzy jsme zakotvili v přístavu Nová Pešť, kde bylo mnoho lodí nákladních i jiných. Pak jsme šli dlouhou dobu městským lesem až k ústřednímu nádraží. Poblíž něho stála kolonie železničních dělníků a zřízců a tam jsem se setkal se svými příbuznými, se strýcem a tetou.

Celá ulice patřila staviteli Medkovi a strýc platil z malého pokojíku s vyhlídkou na úhelné kolny čtyři zlaté měsíčně. Zde se vařilo, žilo a spalo, celkem sedm lidí, manželé, čtyři větší děti a já. Spal jsem se dvěma synky na jedné posteli. Velká dcera Klára a menší Irma na zemi. Měli jen dvě židle, na jedné sedával strýc, druhá byla bez opěradla a sedadla, v otvoru bylo umyvadlo. Druhý den jsme šli s kamarádem hledat práci. V Pešti nebyly mzdové poměry skvělé. Strýc jako strojník v Šlikových železárnách měl týdně 14 zlatých a dcera Klára v továrně na toaletní mýdla jen sedm zlatých. V neděli ráno si vyzvedli v zastavárně obleky a v pondělí je tam zase odnášeli. Teta nikam s nimi nešla, neboť se nikdy nezmohla na slušný šat. Jejich život byl bezútešný. První moje práce zde byla bourání cukrovaru. Zachycoval jsem cihly spuštěné shůry, což mělo za následek otlučené ruce i nohy do krve. Pak jsem pracoval u dlaždičů a půl dne v obchodě s vínem. V obchodě s koloniálním zbožím jsem byl uznán jako slabý a totéž bylo i ve mlýně. Pak jsem zakotvil v kamenotiskárně při ručním lisu. Zde jsem mohl mít královský plat, ale firma, žel, zkrachovala. Pak jsem už musel narukovat na vojnu do Jičína. Stýkal jsem se v Pešti s krajany v Dělnickém vzdělávacím československém spolku, kam jsem chodíval každou neděli. Byl to spolek vlastenecký, kde se v neděli tančila beseda, přednášely kuplety a výstupy, čehož jsem se činně účastnil. Před mým narukováním se v Pešti také ustavil sociálně demokratický spolek Svornost. Posílali mi na vojnu pozvánky i spolkové zprávy, ba dokonce i peníze na přilepšenou. Byl jsem mezi nimi rád a nikdy na Pešť nezapomenu.

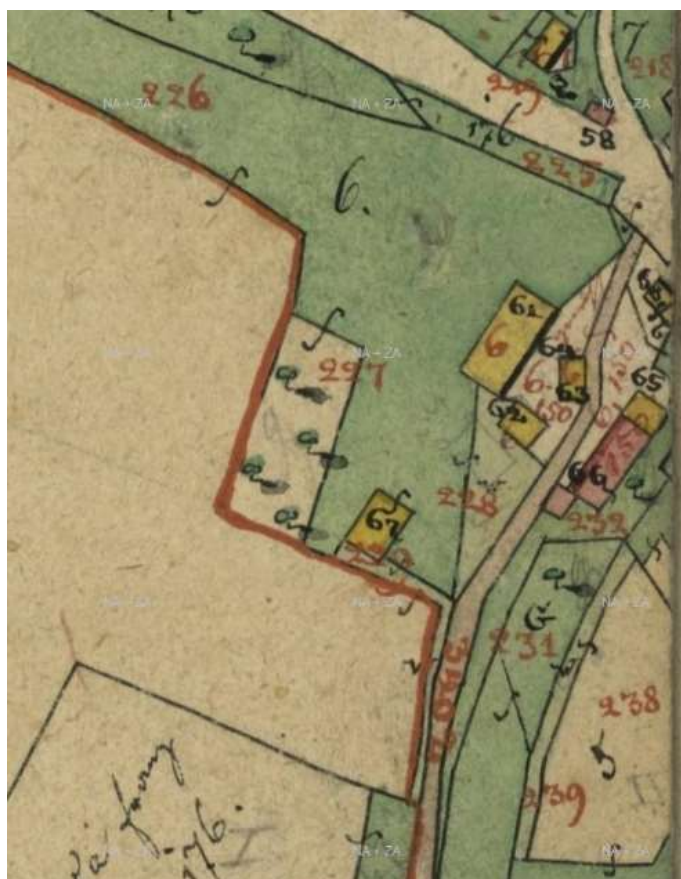
Zdroj: Branald, Adolf a Klepl, Jan: Hrdinové všedních dnů: jejich příběhy, vzpomínky a vyprávění, 2. díl. Praha: Československý spisovatel, 1954, s. 288-290.

(rs)

Příběhy rtyňských domů – 3. díl

V dnešním díle se zaměříme na jeden z nejstarších a zároveň nejpmamátnejších domů ve Rtyni v Podkrkonoší, a to na usedlost čp. 6. Tato se nachází za „Mýtem“ v dolní části obce. O tom, že se jedná o jedno z nejstarších stavení, hovoří i text ve Rtyňské vlastivědě, sepsaný Antonínem Vorlickým. Píše: *„První dvůr – stál tam, kde je dnes Faltova živnost č. 6. Měl nejlepší pozemky z celé Rtyně. Dvůr ten, spíše zemanská tvrz, stál na vyvýšeném místě. Podnes statek č. 6 nad okolní stavení vyniká. Proti tvrzi prostíraly se ohrady pro dobytek. Tomu místu ještě dnes říká se „na ohradách“. Roku 1381 nepatřil tento dvůr vízmburským pánům, nýbrž Hynkovi z Dubé a na Náchodě, který roku 1363 Náchod prodal a koupil Adršpach. Tento Hynek roku 1381 listem ze 6.7. daným na hradě Adršpachu prodal dvůr jakémusi Machkovi ze Sovřic /?/. Osvobodil jej ode všech robot. V listě stojí: „Povinen je sloužiti s 1 kuší, kdykoliv by zámek (tj. Vízmburk) od nepřátel obtížen byl, jiných však robot, aby prázden byl.“*

Podle dochovaného urbáře z roku 1628 se dozvídáme, že na tomto statku seděl svobodník Vávra Nývlt, který byl osvobozen od jakýchkoliv poddanských povinností i platů peněžitých. Ke statku patřily i rozsáhlé pozemky. Především to byla část pozemků tvořená křižovatkou cest jdoucích od Úpice a Odolova. Na císařských otiscích stabilního katastru z 30. let 19. století vidíme, že tehdejší majitel Antonín Prouza (v orig. Anton Prausa) držel při statku velké polnosti napravo a nalevo od dnešní cesty Trhovky, včetně lesa na Krákorce. V 70. letech minulého století, když usedlost patřila Faltovým, k ní patřilo 9 ha zemědělské půdy.

Zdroje: Vorlický, Antonín a kol.: Rtyňská vlastivěda, rukopis uložený na MěÚ Rtyně v Podkrkonoší; Kolektiv autorů: Rtyně v proměnách staletí, Městský úřad Rtyně v Podkrkonoší 2008.

(rs)

Nahoře: manský dvůr s průchozí cestou, dnes čp. 6 u Faltů, pohled od severu; ideální rekonstrukce (převzato z knihy Rtyně v proměnách staletí, s. 24)

Vlevo: detail stabilního katastru s usedlostí čp. 6 z 30. let 19. století

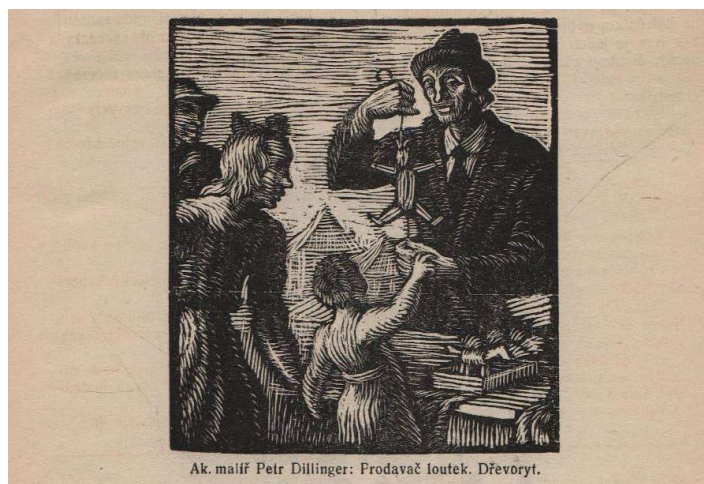
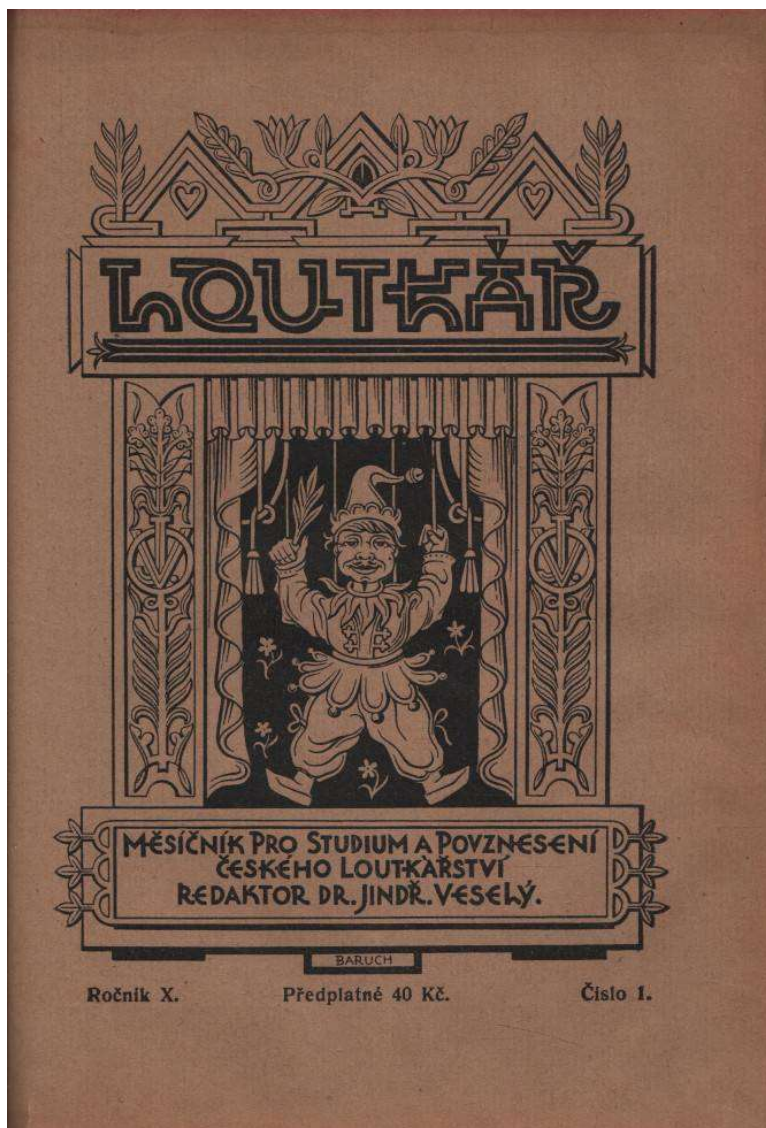

Loutkář – nejstarší loutkářské periodikum na světě

Loutkář je nejstarší loutkářský odborný časopis na světě. Vychází s pauzou válečných let od roku 1912 dodnes a je tak vlastně živou kronikou českého loutkového divadla. Současný časopis Loutkář navazuje na vydávání někdejšího časopisu Český loutkář, Loutkář, Loutková scéna a Československý loutkář. Určen je divadelníkům, profesionálním loutkářům, amatérům a pedagogům. Obsahuje teoretické i historické studie, portréty významných osobností, souborů z minulosti i současnosti, rozhovory, kritiky, informace o dění v loutkářském světě v Česku a ve světě. Revue Loutkář sehrála značnou roli rovněž v historii Mezinárodní loutkářské organizace UNIMA, založené v roce 1929 v Praze. Již od prvních čísel byly příspěvky v tomto časopisu na vysoké úrovni. Kromě samotných textů zde byly publikovány různé dřevoryty a fotografie z loutkářských her. Mezi abonenty tohoto periodika patřily takřka všechny loutkářské scény v Československu, rtyňské loutkoherce nevyjímaje. Proto se ve rtyňském muzejním fondu věnovanému loutkářství nachází také několik čísel tohoto periodika.

Více o časopisu se dozvíte na <http://www.loutkar.eu/>.

(rs)

Ak. malíř Petr Dillinger: Prodáváč loutek. Dřevoryt.

Ak. malíř A. Moravec: Škrhola a rytíř. Pův. dřevoryt ke slovům lidového loutkáře: „Tak tě majznu přes tu špajznu“.

Ukázky z časopisu Loutkář, Měsíčník pro povznesení českého loutkářství, ročníky IX. a X. z 20. let minulého století

Loutkářská rodina Kopeckých a zdejší region

V roce 1936 se ve Rtyni v Podkrkonoší usadil přímý potomek Matěje Kopeckého Jan Kopecký, který se aktivně podílel na práci zdejší loutkové scény. Podívejme se níže na osudy této vyhlášené loutkoherecké rodiny.

Za zcela prvního kočovného loutkáře bývá označován studnický rodák Jan Jiří Brát, ale většina z nás si počátky českého loutkoherectví spojí s Matějem Kopeckým. Jeho otec Jan Kopecký získal licenci k vykonávání živnosti potulného kejklíře-komedianta. Matěj se původně vyučil hodinářem a po svatbě se přiznal do jihočeských Mirotic, kde se stal kramářem. Přestože se později snažil získat koncesi loutkoherce, tehdejší byrokratičtí úředníci mu ji odmítali vydat s odůvodněním, že takových umělců je po Čechách mnoho. Se svou ženou Rozálií měl Matěj celkem 15 dětí, z nichž se dospělosti dožilo jen šest. Synové Josef, Václav a Antonín se věnovali rovněž loutkoherectví. Jakožto kočovní loutkoherci se další generace Kopeckých rozprchly po Čechách, Moravě a Slezsku. Nás bude zajímat rod Karla Kopeckého, který se narodil 16. 2. 1876 na Podhradí v Hluboké nad Vltavou. Byl synem Tomáše Kopeckého, kočujícího herce s loutkami. V roce 1900 si Karel vzal za manželku Žofii Berouskovou, artistku z Moravské Ostravy. Z tohoto manželství vzešlo několik dětí. Dne 16. září 1908 se jim v Dobrušce narodil syn Jan.

Jan se později usadil ve Rtyni v Podkrkonoší, čp. 370, kde žil se svou manželkou Olgou, roz. Balcarovou. Pracoval jako dělník v Texlenu 07 v Malých Svatoňovicích. V červenci 1946 se manželům Kopeckým narodil syn Jan.

V kronice loutkové scény Permoníček je uvedeno, že „tradice loutkového divadla ve Rtyni v Podkrkonoší je velmi stará, hrálo se zde hodně a nakonec se zde usadil a hodně hrál přímý potomek slavného loutkáře Matěje Kopeckého, Jan Kopecký, který při založení našeho nového souboru v roce 1969 aktivně pomáhal“.

Ke zdejšímu regionu patří ještě jedno jméno z rodu Kopeckých, a to Josefy Kopecké, roz. Lagronové. Josefa byla majitelkou kočovného loutkového divadla a byla tedy evidována bez trvalého bydliště, i když příslušná byla do Mirotic. Se svým divadlem dorazila někdy na počátku 20. století do Náchoda. Zde však 23. 11. 1909 zemřela v náchodské nemocnici na kostižer páteře (zhoubné onemocnění). Její syn Matěj měl se svou ženou Zdeňkou čtyři děti, z nichž dcera Hana se narodila v Hronově a Irena v Úpici.

V rodě Matěje Kopeckého se v loutkářské tradici dosud úspěšně pokračuje. Velmi intenzivně se k tomuto rodu hlásil i někdejší ministr kultury Václav Kopecký.

Zdroj: Městské muzeum Rtyně v Podkrkonoší, kronika Loutkového souboru Permoníček Rtyně v Podkrkonoší (1975-1988); Rodokmen Kopeckých dostupný na <https://www.rabek.cz/cs/nalezena-prijmeni-v-matrikach.html?prijmeni=kopecky>.

Matěj Kopecký na soudobé ilustraci

(rs)

Příběhy muzejních předmětů

Loutky Antonína Kuldy

Antonín Kulda se narodil 29. února 1899 ve Rtyni v Podkrkonoší do početné rodiny domácího tkalce. Vyučil se tesařem a ve své rodné obci se věnoval tvorbě lomenic a mnoha dalším náročným pracím. Během zimy však tvořil loutky, které s ním vyřezával i jeho starší bratr Václav. Ten však neměl tolik trpělivosti na jejich detailnější zpracování a vyřezávání brzy zanechal. Antonín jako samouk trpělivou prací vytvořil řadu marionet vysokých kolem 60 cm, kterými mohl brzy obsadit celé divadlo. Brzy ho začali vyhledávat i kočovní loutkáři, mezi nimiž byli i příslušníci rodiny Kopeckých. Kvalitou své práce patřil k předním řezbářům v Čechách. Podle vzpomínek vyrobil asi šest divadýlek s marionetami. Některé jeho loutky se ocitly v různých sbírkách po celé České republice. Marionety Sedlák a Turek byly původně umístěny ve školním divadle v Prostějově, v Moravském zemském muzeu v Brně je údajně uložena jeho loutka Škrholy. Po jeho smrti byla část loutek uložena v budově měšťanské školy, odkud byla později přemístěna do sbírek rtyňského muzea. Ačkoliv byl pan Kulda amatér, jeho loutky jsou velmi pečlivě propracované. Je na nich patrné, že pro řezbářskou práci měl talent a výtvarný cit. Ženské postavy mají moc pěkné účesy.

Typické jsou pro pana Kuldu oči. Lze si všimnout, že spodní linka je protáhlá a zornice jsou jakoby v prostoru oka, nedotýkají se víček. Charakteristická je rovněž řezba uší, které vykukují zpod vlasů. Pan Kulda si dal záležet na tom, aby jednotlivé typy byly vizuálně jasně odlišené už v samotné řezbě.

Zdroje: Encyklopedie výtvarníků loutkového divadla v českých zemích a na Slovensku: od vystopovatelné minulosti do roku 1950. Nucleus HK, s. 515-517; konzultace s Mgr. Lucií Holanovou z Muzea loutkářských kultur Chrudim.

Foto (2x): loutky z depozitáře Městského muzea Rtyně v Podkrkonoší.

(rs)

Muzejní abeceda

Vážení čtenáři,

pátý díl naší muzejní abecedy budeme věnovat loutkám.

Marioneta (napravo) – Marionetou nazýváme závěsnou loutku ovládanou prostřednictvím nití, nebo nití a drátu. Mechanické zařízení k určování pohybů loutky držené v ruce herce – tzv. vodidlo – zde nazýváme vahadlem. Marioneta je vynález velmi starý, terakotové figurky s pohyblivými končetinami patří již k nálezům antickým. Je však sporné, zda se zde jednalo o skutečné loutky nebo o hračky. Výraz „marionette“ označuje ve většině západoevropských jazyků loutku obecně.

Maňásek (vpravo dole) – Historický původ maňaska je nejasný. Faktem je jeho rozšíření po celé Evropě minimálně od středověku, původně snad v produkcích různých jarmarečních kejklířů a v rukách potulných herců. Patřil zřejmě také k výbavě dvorních bavičů a klaunů. Skoro všechny evropské národy mají své tradiční typy maňasků, u nás je to český Kašpárek. Maňásek je loutka velmi jednoduchá a naučit se ji ovládat je ze všech druhů loutek nejjednodušší.

Vahadlo – drží se za váleček a jeho protáčením mezi palcem a ostatními prsty se tvoří krok nohou. Vodící drát prochází válečkem a za ním tvoří háček, za který se loutka dá zavěsit. To bylo důležité pro staré loutkáře, kteří ovládali všechny hrající figury sami (některé loutky po jejich příchodu na jeviště loutkář zavěsil na prospekt a pohyboval s nimi jen střídavě podle potřeby).

Kočovné divadlo – Kočovné marionetové divadlo bylo rodinným zaměstnáním. Hlavou divadla byl loutkář, který při produkci hrál a mluvil za všechny postavy, pomáhala mu zpravidla jeho žena a děti. V Čechách je doložena řada loutkářských rodů. Pro náš region jsou nejvýznamnější Kopečtí a Brátové. Např. historicky prvním prokázaným českým loutkářem byl Jan Jiří Brát, který se narodil ve Studnici u Náchoda.

Pokračování příště (rs)

Foto (2x): MM Rtyně v Podkrkonoší

Loutková scéna ve vzpomínkách Otto Středy

V našem regionu působilo mnoho loutkářů. Zde uvádím vzpomínku Otta Středy na loutkové divadlo v Červeném Kostelci.

Již za první republiky bylo tradicí sokolských jednot mít ve svém vzdělávacím programu i výchovnou složku pro mládež, již bylo loutkové divadlo. A pokud vím, tak okolní sokolské jednoty v Kostelci, Horním Kostelci, Lhotě, Hronově a Jaroměři svá divadla měla, a to na dosti velké úrovni. Můj otec jako člen Sokola od mládí hrával loutkové divadlo, které patřilo Sokolu ve školní budově měšťanky. Otec jako dlouholetý basista v Záboji mluvil svým hlubokým hlasem většinu rolí, nebo čerty. Hrál se v zimním období, pravidelně každou neděli odpoledne. Školní dřevěné lavice v hledišti byly pravidelně naplněny dychtivými dětskými posluchači. Loutky se přestrojovaly podle potřeby, kulisy byly jednoduché: jedna hlavní vzadu a čtyři vedlejší z boku jeviště. Byly malovány na plátně a nechaly se svinovat. Hromada nábytku jako trůny, židle, postele doplňovaly rekvizity. V případě pekla se používala drcená kalafuna a přes svíčku fouknutím do trubice se dělal pekelný oheň. Mimo toto velké divadlo jsem měl divadlo vlastní.

Bylo nejméně 70 cm dlouhé, 35 cm vysoké a dosti prostorné. Kulisy jsem měl velké množství a i loutek nejméně 15. Tyto mě maminka dle mého přání k Ježíšku vždy o vánocích doplňovala. Loutky byly asi 20 cm vysoké, část ze dřeva, hlavičky ze sádry. Většinou o prázdninách, ale hlavně v zimě bylo v naší chaloupce velmi živo. Hrávalo se zde moje loutkové divadlo, které jsem přinesl z půdy, postavil v kuchyni, zakryl plachtami, aby nebylo vidět na loutkoherce, pozvaly se děti z celé Havlíčkovy ulice, kterých bylo bezpočet. Repertoár byl dosti slušný. Hry jako Vodníkova Hanička, Čert a Káča, Čaroděj Halibuk, Perníková chaloupka, Čertův hrad a podobně. Na závěr každého představení bylo ještě varietní vystoupení Hurvínka. Byla to krásná loutka na nitích, velmi pohyblivá, asi 30 cm vysoká, kterou jsem dostal od svého strýčka ze Rtně, kterou mi přivezl z Prahy. Tenkrát v každé lepší rodině měly děti své loutkové divadlo.

Později hrál jsem již pořádné divadlo s krásnými loutkami v Sokole Hronov, dále potom ve Lhotě u

Vepřkú s panem Drahoňovským a Drtinou, několik let jsem hrál v sokolovně v Červeném Kostelci, kde jsme měli vlastní sál jen pro loutkové divadlo. Loutek jsme měli asi 50 a tyto nám speciálně doplňoval na každou hru pan Jirásek, řezbář z Horního Kostelce.

Zdroj: Vzpomínky Otta Středy, nepublikovaný strojopis, v majetku rodiny Středových

Foto: Rtyňské děti u loutkového divadla (asi 30. léta 20. století)

(rs)

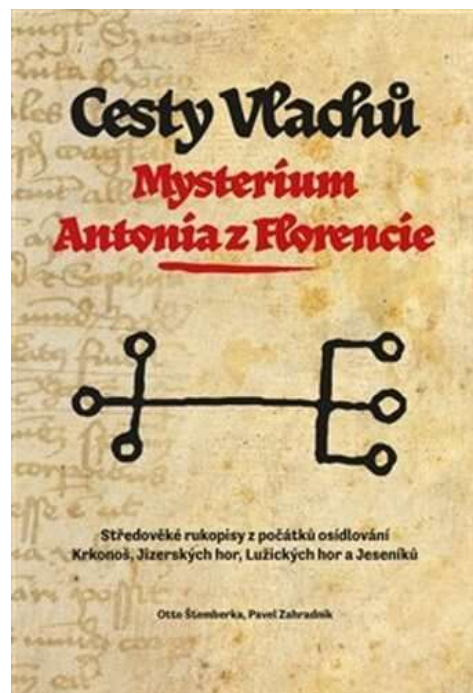
Knižní novinky z našeho regionu

CESTY VLACHŮ – MYSTERIUM ANTONIA Z FLORENCIE

Otto Štemberka, Pavel Zahradník, Green Mango 2022

ISBN: 978-80-908041-9-7

Objevem století lze bez nadsázky označit nález středověké wroclavské vlašské knihy. Rukopis plný alchymie přepisuje dějiny Krkonoš, ale také Jeseníků, Jizerských a Lužických hor. Kniha Cesty Vlachů, která právě vyšla, čtenářům představuje tento jedinečný nález. Autoři připravili nejenom překlad hlavních pasáží kodexu, ale i uvedení do středověké alchymie, pojednání o hledačích – Vlaších a Benátčanech – a zasvěcení do dávných magických obřadů, používání tajemné symboliky a bezmála nadpřirozených schopností prvních prospektorů. Krkonoše, okolní hory a jejich podhůří dodnes uchovávají v terénu stopy po činnosti dávných prospektorů – hledačů vzácných kovů a drahokamů, kteří v nich údajně již od 14. století hledali a také nacházeli drahé kameny a vzácné kovy.

GRAFICKÉ LISTY MONTÁNNÍ HISTORIE SEVEROVÝCHODNÍCH ČECH

Václav Jirásek, Broumovsko Organic, 2023

ISBN: 978-80-905582-9-8

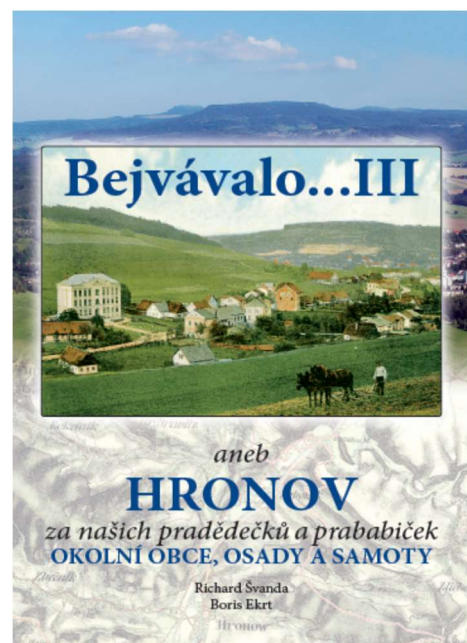
Soubor grafických listů s montánní tematikou je vydáván k 80. narozeninám montánního badatele a spisovatele Václava Jirásky. Na takřka 190 stránkách jsou rozkreslena a popsána hlavní hornická díla od Žacléře, přes Svatoňovice a Rtni v Podkrkonoší až po Hronov. Tato výjimečná kniha tak zachycuje vývoj hornictví v severovýchodních Čechách v průběhu tří staletí a neměla by chybět v knihovničce žádného zájemce o tuto problematiku.

BEJVÁVALO... III ANEB HRONOV ZA NAŠICH PRADĚDEČKŮ A PRABABIČEK

Boris Ekrť, Richard Švanda, město Hronov, 2023

Třetí a zároveň poslední díl trilogie o životě na Hronovsku se podrobně zabývá historií Zbečnicku, Studýnek, Velkého Dřevíče, Žabokrk, Střeziny, Rokytníku a Malé Čermné. Na 350 stránkách naleznete stovky historických fotografií, z nichž některé jsou publikovány zcela poprvé. Kniha je tak vůbec prvním souhrnným zpracováním historie obcí, které byly připojeny k Hronovu na konci 40. let minulého století.

(rs)

Rozhovor

Roman Bedřich Bauer | Principál loutkového divadla BOĎI

Soubor BOĎI (Soubor Boučkova loutkového divadla) Jaroměř má zhruba dvě desítky členů, kteří se scházejí minimálně jednou týdně, aby připravovali nová představení, ale také udržovali v chodu celé divadlo, opravovali kulisy, loutky atp. Principálem Boučkova divadla je pan Roman Bedřich Bauer, který se loutkovým divadlem zabývá již přes 30 let.

Pamatujete si na své začátky s loutkami?

„No, nebylo to jednoduché. Je to už víc než 30 let, ale pamatuji si to docela dobře. Loutkové divadlo v Jaroměři má dlouholetou tradici, vždyť sídlí ve druhé nejstarší budově v republice, ne-li v Evropě. Moji kamarádi a spolužáci hráli v loutkovém divadle odmalička. Jejich rodiče je tam přivedli. V té době byla ta vlna právě nahoře, divadlo mělo velké úspěchy. No, a mě se to líbilo. Jen jsem měl jeden velký problém – styděl jsem se. Ano, já, extrovert, a styděl jsem se. Když jsem si představil, že budu muset třeba mluvit za nějakou loutku, u toho se budu všelijak křenit a šklebit, měl jsem strach, že se mi budou smát. A co teprve, když mi to nepůjde. No, ale překonal jsem ten ostych nakonec po takové mezietapě, kdy jsem s některými členy divadélka spolupracoval na jiných projektech, jsem tam vlezl a chytlo mne to tak, že jsem se z řadového člena vypracoval na zástupce a později principála. Loutkové divadlo mne pohltilo tak, že v současné době, kdo mě zná, tak ví, jsem ochoten obhajovat klasické loutkové divadlo až do roztrhání těla.“

Co považujete za svůj největší úspěch?

„Jedním z největších úspěchů je to, že jsem k sobě našel chytrou, šikovnou a chápající manželku, kterou jsem zatáhl do tenat loutkařiny tak moc, že v současné době se mnou nejen soubor vede, ale také hraje takřka všechny tituly našeho malého, rodinného divadla, se kterým jezdíme po světě. Je také skvělou výtvarnicí, modeluje hlavičky a vytváří naše malé loutky, vyrábíme spolu Betlém v životní velikosti, který už je také znám za hranicemi našeho města. Prostě úspěch.“

Společně se svou manželkou absolvovali už čtyři velká turné v zámoří. V roce 2015 hráli v Austrálii a na Novém Zélandu, v letech 2016-2018 projeli Spojené státy a Kanadu. „Naše turné byla takového rozsahu, jaká absolvují snad jen velké rockové hvězdy, vždyť nejdelší turné bylo v roce 2017 po USA a Kanadě celkem jedenáctitýdenní. Hráli jsme celkem na 29 místech, odehráli 37 představení. Ukažte mi loutkové divadlo, které podniklo takové turné, v takovém rozsahu. Já takové neznám,“ doplňuje Roman Bedřich Bauer.

(rs)

Plánované akce u nás a v okolí

Loutkové představení

**Dlouhý, Široký
a Bystrozraký**

**Kino na Rychtě
Rtyně v Podkrkonoší
4. 3. 2023
od 14 hodin**

Loutkové divadlo Kozlík
Hradec Králové s sebou
přiveze další pohádku pro
malé i velké diváky.

Vstupné jednotné 40 Kč/os.

Cestopisná přednáška Chile: Nikdy není pozdě

**Kino na Rychtě
Rtyně v Podkrkonoší
8. 3. 2023
od 18 hodin**

Přednáška cestovatele Jiřího
Kafky, který se až po
padesátce rozhodl procestovat
svět, aniž by k tomu potřeboval
cestovní kancelář. Jeho
postřehy a zajímavé příběhy
se dozvíte na této přednášce.

Cena jednotná 30 Kč/os.

Klavírní kvarteto Josefa Suka

**Malý kulturní sál
Rtyně v Podkrkonoší
20. 3. 2023
od 18 hodin**

Klavírní kvarteto Josefa
Suka je uznáváno širokým
publikem pro podání hudby
s absolutní technickou
zručností a zároveň
s procítěným lyrickým
přednesem. Repertoár
kvarteta zahrnuje stěžejní
díla od klasicismu po
současnost, těžištěm jsou
pak díla Johanna
Brahmase, Antonína
Dvořáka, Josefa Suka
a Bohuslava Martinů,
významná díla 20. století
a díla soudobá.

Muzejní čtvrtletník vydává Město Rtyně v Podkrkonoší, Hronovská 431, 542 33 Rtyně v Podkrkonoší,
IČO: 00278238. Povolení MK ČR E 24310.

Odpovědný redaktor: Mgr. Richard Švanda (rs).

Muzejní čtvrtletník je k dostání zdarma na Městském úřadě ve Rtyni v Podkrkonoší, na pokladně rtyňského muzea
(v době letní tur. sezóny), v Městské knihovně Rtyně v Podkrkonoší a ve vybraných informačních centrech Kladského
pomezí. Změna programu uvedených akcí vyhrazena – pro aktuální informace vždy sledujte webové stránky a facebook
města Rtyně v Podkrkonoší a muzea.

Příští číslo vyjde v květnu 2023.

Městské muzeum a turistické informační centrum Rtyně v Podkrkonoší, Kostecká 141, 542 33 Rtyně v Podkrkonoší /
www.muzeumrtyn.cz / e-mail: muzeum@mestortyne.cz / tel. 602 123 990